

ПРОЄКТ У ФАХОВІЙ ПІДГОТОВЦІ ДИРИГЕНТА ЯК ЕЛЕМЕНТ СУЧАСНОЇ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ

PROJECT IN PROFESSIONAL TRAINING OF THE CONDUCTOR AS AN ELEMENT OF MODERN ART EDUCATION

Стаття присвячена висвітленню змін, які відбулись в підході до фахової підготовки диригентів із залученням освітніх проєктів. Проведено стислий історичний огляд використання проєктів у професійній підготовці майбутніх диригентів.

Розглянуто теоретико-методичні засади формування фахової компетенції майбутніх диригентів (психолого-педагогічні основи: індивідуальний підхід, формування творчих навичок, персоналізація навчання; інтерактивні методи навчання: практичні заняття, сучасні технології; компетентнісний підхід: розвиток професійних компетенцій, практико-орієнтоване навчання; історико-культурний контекст: аналіз та вивчення історичних аспектів диригентської діяльності, культурна обізнаність; інноваційні педагогічні технології: використання інформаційно-комунікаційних технологій, метод проєктів). Основна увага приділяється зачаткуванню спеціалізованих навчальних закладів підготовки диригентів, створенню навчальних музичних колективів, організації аудіо- та відеозаписів концертної діяльності, використанню онлайн-платформ та курсів, інтерактивних вебінарів, віртуальних майстер-класів та застосуванню віртуальної реальності. В статті проаналізовано зміни в діяльності диригента, які вимагають розширення ролі керівника до функцій ментора, модератора, тьютора, фасилітатора тощо. Автор зазначає, що використання електронних навчальних курсів (ЕНК), текстового матеріалу (методика диригування, анотації), відеоуроків (у різних видах візуального та аудіального сприймання), створюють додаткові можливості до професійного зростання диригента.

Запропоновано огляд проєкту Лілії Качуринець у межах спеціалізованого курсу «Студія української сучасної пісні» (2022–2023) на базі Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії. Автором статті аналізується навчально-репертуарний збірник «Хай буде весна», наводяться приклади кавер-версій творів, узагальнюються результати запропонованого педагогічного проєкту.

Ключові слова: проєкт, професійна підготовка диригента, диригент, сучасна мистецька освіта.

The article deals with highlighting the changes that have taken place in the approach to the professional training of conductors with the involvement of educational projects. Brief historical review of the use of projects in the professional training of future conductors has been conducted.

The theoretical and methodological principles of the formation of professional competence of future conductors have been considered (psychological and pedagogical foundations: individual approach, formation of creative skills, personalization of education; interactive teaching methods: practical classes, modern technologies; competence approach: development of professional competences, practice-oriented education; historical and cultural context: analysis and study of historical aspects of conducting activity, cultural awareness, innovative pedagogical technologies: use of information and communication technologies, project method). The main attention is paid to the establishment of specialized educational institutions for the training of conductors, creation of educational music groups, organization of audio and video recordings of concert activities, the use of online platforms and courses, interactive webinars, virtual master classes and the use of virtual reality.

The article analyses the changes in the activity of the conductor, which require expanding the role of the manager to the functions of a mentor, moderator, tutor, facilitator, etc. The author notes that the use of electronic training courses (ETC), text material (conducting methodology, annotations), video lessons (in various types of visual and audio perception) create additional opportunities for the professional growth of the conductor.

An overview of the project of Liliia Kachurynets within the framework of the specialized course "Studio of Ukrainian Contemporary Song" (2022–2023) on the basis of Khmelnytskyi Humanitarian-Pedagogical Academy is offered. The author of the article analyses the educational repertoire collection "Let There be Spring", gives examples of cover versions of works, summarizes the results of the proposed pedagogical project.

Key words: project, professional training of a conductor, conductor, modern art education.

УДК 378.147:78.071.2

DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2024/72.24>

Качуринець Л.В.,

ст. викладач кафедри вокалу та диригентсько-хорових дисциплін Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії

Циганюк Л.І.,

докт. філософії, доцент кафедри музикознавства, інструментальної підготовки та методики музичної освіти Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії

Постановка проблеми у загальному вигляді.

Мистецька освіта завжди була і залишається важливим елементом культурного розвитку суспільства. Проте сучасні виклики вимагають нових підходів і методик викладання, які б відповідали потребам сьогодення. У фаховій підготовці диригентів, останнім часом, використовуються проєкти спрямовані на розвиток творчих здібностей, критичного мислення та інноваційних навичок. Вони дозволяють підвищити ефективність навчання, зробити його більш цікавим і насиченим, сприяють вихованню висококваліфікованих фахівців у галузі диригування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Питання фахової підготовки майбутніх диригентів цікавить багатьох вітчизняних науковців. Людмила Шумська досліджувала педагогічний коучинг як технологію бакалаврської підготовки хорових диригентів [18, с. 25–34], системно-інтегративний підхід у технології розвитку фахових компетентностей майбутніх диригентів хору шляхом упродовження в освітній процес педагогічної моделі [20, с. 22–29] та технології розвитку soft skills в системі фахової бакалаврської підготовки хорових диригентів [19, с. 121–130]. Жанна Колоскова

розглядала музично-творче проектування як засіб розвитку професійної компетентності майбутніх фахівців музичного мистецтва (на матеріалі курсів «Художньо-сценічна культура» та «Методика музичного виховання») [8, с. 151–155]. В'ячеслав Бойко висвітлив загальні положення й принципи збагачення культурологічної складової, елементи поліхудожнього підходу в теорії та практиці професійної діяльності сучасного диригента-хормейстера, котрий володіє мистецтвом творчої інтерпретації музичного твору [1, с. 8–18].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на значні досягнення у дослідженнях сучасної фахової підготовки майбутніх диригентів, існують деякі аспекти, які потребують глибокого вивчення та розробки. Зокрема, питанням використання проєктів у фаховій підготовці диригентів приділено недостатньо уваги. Це зумовлено необхідністю забезпечення всебічного розвитку професійних компетентностей, інтеграції інноваційних методів навчання, а також підвищення якості освітнього процесу в умовах сучасних викликів.

Мета статті – проаналізувати та систематизувати існуючі підходи до використання проєкту у підготовці диригентів, запропонувати приклади таких проєктів та напрямки їх реалізації, а також виявити потенційні можливості для подальшого вдосконалення освітнього процесу сучасної мистецької освіти.

Виклад основного матеріалу. Мистецтво диригування – це складний й багатокомпонентний процес, що вимагає не лише таланту і вміння спілкуватися з музикантами, але й глибоких знань у музичній теорії та історії мистецтва. Диригент – це не лише лідер оркестру чи хору, він також є інтерпретатором музики, який має розуміти стилістичні особливості, історичний контекст та музичні традиції різних епох.

Історія освіти диригента починається у XVIII столітті, коли професія набула визнання та самостійності. До цього часу композитори виступали як диригенти своїх власних творінь. Поступово функції керування колективом відокремлюються в окрему спеціальність. Виникли перші диригентські школи, де навчали майстерності ведення оркестру та хору. Наприклад, на теренах України загадаємо Глухівську школу півчих (1729), яка систематично готувала співаків, інструменталістів та регентів для обслуговування царського двору: «Найкращих 10 музикантів прислалали до двору, а на їхні місця набирати нових» [16, с. 113]. У 1736 році Генеральна військова канцелярія призначила головного регента школи Федора Яворівського, який здійснював ретельний конкурсний відбір співаків до закладу. У праці Володимира Іванова знаходимо опис професійних якостей регента Ф. Яворівського: «який є грамотною людиною, з добрими

знаннями теорії й практики багатоголосного співу» [4, с. 22]. В період з 1736 до 1738 років у місті Глухів Яворівським було підготовлено 19 співаків для подальшого вступу до Придворної Імператорської капели, з якої було відправлено 11 співаків [2, с. 38]. Наукові розвідки Світлани Матвієнко вказують, що, у 1739 році Ф. Яворівський здійснював наступні набори хлопчиків з різних полків, зокрема з Чернігівського, Стародубського, Київського, Прилуцького та Полтавського. Цей набір виконувався за допомогою співаків та регента Кузьми Іванова. На основі даних Яворівського Ф. був створений «Реєстр різних голосів», у якому регент фіксував музичні характеристики прослуханих хлопців, класифікуючи їх як «музикантів» (інструменталістів) або співаків за типами їхніх голосів [12, с. 26–27].

У ХХ столітті освіта диригента набуває нових вимірів. Наслідки військових агресій, соціальних змін і культурних революцій суттєво впливають на диригентську справу та спосіб навчання диригентів. У багатьох країнах спостерігаються освітні реформи, спрямовані на поліпшення якості музичної освіти. Інститути і консерваторії, що надавали професійну музичну освіту, змінювали свої підходи та програми, щоб відповідати сучасним вимогам. Більше людей могли розвивати свій музичний талант і ставали диригентами, оскільки музична освіта стає більш доступною. Досягнення в музичній галузі сприяли підвищенню рівня музичної грамотності та розвитку якісної музики у ХХ столітті [5, с. 85].

Підґрунтям професійного розвитку диригентів в Україні слугувало відкриття спеціалізованих навчальних закладів. Так, у 1904 році, за ініціативи М. Лисенка, було відкрито Київську Музично-драматичну школу (сьогодні це окремі ВНЗ: Київський інститут театрального мистецтва імені І. Карпенка-Карого та Національна музична академія України ім. П. Чайковського). Наталія Синкевич зазначає, що: «школа була укомплектована висококваліфікованим викладацьким складом (М. Лисенко (композитор, збирач фольклору, педагог, піаніст і диригент), Г. Любомирський (музикознавець і композитор), Б. Яворський (музикознавець, піаніст, педагог і композитор), О. Кошиць (хоровий диригент, етнограф і композитор))... Із самого початку тут готували диригентів хорових капел, хормейстерів оперних хорів, керівників аматорських хорових колективів» [15, с. 235]. Науковиця підкреслює, що Музично-драматична школа М. Лисенка стала першою у європейському просторі, яка прийняла академічний підхід до професійної підготовки диригентів хору. Серед випускників – відомі композитори та хорові диригенти Кирило Стеценко (1882–1922), Михайло Вериківський (1896–1962), Василь Верховинець (1880–1938), Григорій Верьовка (1895–1964) та інші. Відділ хорового диригування Музично-драматичної школи активно спрямовував свою діяльність на розвиток передових концепцій

диригентсько-хорової освіти, підтримку ідеї збереження та популяризації національної хорової культури та її інтеграцію у всесвітній музичний контекст [13, с. 16].

Організація та управління навчальними хоровими та інструментальними колективами стала фундаментом фахової підготовки майбутніх диригентів та важливою складовою мистецької освіти. Диригенти розробляли стратегічні плани, встановлювали цілі, ефективно розподіляли ресурси та вправно керували виконавцями з метою досягнення конкретних музичних результатів, що включали виступи на концертних платформах та запис музичних творів [5, с. 88].

Так, у 1918 році в Державному музично-драматичному інституті ім. М. Лисенка, діяв відділ симфонічного та хорового диригування. Викладач інституту з 1917 року і композитор Яків Степовий працюючи над ініціативою організації державного диригентського інституту, створив на базі закладу (1918) Державний симфонічний оркестр імені М. Лисенка [14, с. 9]. Педагог вважав, що підготовка керівника оркестру – це процес, під час якого він здобуває професійні знання, навички та уміння для організації та управління діяльністю оркестрового колективу (ансамблю) [10, с. 52–53].

В'ячеслав Бойко зазначав, що професійна диригентська діяльність хормейстера у XX столітті передбачала три основні етапи: підготовчий, репетиційний і концертний. З 1925 року у Київській консерваторії функціонувало два відділення диригентського факультету: симфонічне і хорове. Ґрунтовну підготовку керівників колективів здійснювали В. Бердяєв, М. Вереківський, Є. Ланге, В. Мерзляков, Л. Ревуцький, Г. Таранов, В. Яблонський [1, с. 14].

У XXI столітті педагогічні технології в підготовці диригентів зазнали значних реформ та інновацій, що відобразилося на якості навчання та розвитку майбутніх музичних лідерів. Один із ключових аспектів змін в диригентській освіті стало використання відео та звукозаписів. Записи концертів (а згодом репетицій) дозволяли майбутнім диригентам критично оцінювати свою техніку та музичне виконання, що зробило процес самоаналізу більш систематизованим та доступним.

З розвитком цифрових ресурсів акцент поступово зміщувався до онлайн-освіти за допомогою онлайн-платформ, таких як Coursera, edX та Berklee Online. Вони забезпечують доступ до курсів від визнаних майстрів диригентського мистецтва з усього світу. Освітні телемости, міжвузівські вебінари та віртуальні майстер-класи у дистанційному режимі почали розглядатися як інноваційні педагогічні платформи. Отже, такі проєкти включають в себе різноманітні освітні ініціативи та інтерактивні форми навчання, які забезпечують доступ до знань та навичок через інтернет.

Проєкт у фаховій підготовці диригента є компонентом сучасної мистецької освіти, що включає в себе інноваційні методи навчання та платформи розвитку професійних компетенцій у музичній сфері (відео та аудіо матеріали, інтерактивні вебінари та віртуальні майстер-класи, використання віртуальної реальності, онлайн-платформи та курси). Він забезпечує інтерактивне навчання, яке враховує специфіку диригентської практики та використовує сучасні технології для підвищення ефективності освітнього процесу.

Прикладом зміни підходів до освіти диригентів є музичний коледж Берклі (Berklee College of Music), який є визнаним лідером серед музичних шкіл у Сполучених Штатах та в усьому світі. Заснований у 1945 році в Бостоні, Берклі славиться своїм інноваційним підходом до музичної освіти та широким спектром програм новітніх неакадемічних музичних напрямків, які враховують різноманітність музичних стилів (від класики, джазу, кіномузики, авторської пісні, до року, хіп-хопу) та технологічні виклики [21]. Програми диригентської освіти створені з урахуванням потреб і вимог сучасного музичного світу. Однією з ключових особливостей є акцент на технологічній компетентності, адже сучасний світ музики вимагає від диригентів не лише віртуозності в мистецтві керівництва колективом, а й розуміння сучасних технологій, які використовуються в музичному виробництві, запису та виступах. Майбутні фахівці працюють з сучасним обладнанням (навчальні цифрові ресурси, електронні та віртуальні інструменти), вивчають програми для аранжування та композиції (системи запису та обробки звуку; комп'ютерні програми для аранжування, композиції та симуляції аудіообразів), а також взаємодіють з професійними музикантами для створення інноваційних проєктів [5, с. 104].

Завдяки розвитку технологій та швидкому зв'язку, митці можуть звертатися до світових ресурсів, обмінюватися інформацією та отримувати доступ до найновіших інформативних баз і технологій, навіть не покидаючи своїх країн. Мистецькі заклади та колективи встановлюють міжнародне партнерство та обмінюються програми. Наприклад, конкурси диригентської майстерності, на яких пропонується виступити у співпраці із музикантами різних країн, зокрема: конкурс молодих диригентів у Безансоні (Франція, з 1951 року), конкурс виконавців у Женеві (Швейцарія, з 1939 року), конкурс диригентів ім. С. Турчака (Україна, з 1994 року), музичний конкурс принцеси Астрід для молодих диригентів (Норвегія, 1956 року) [5, с. 105].

Окремим проєктом XXI століття є серії майстер-класів від професорів Юрія Луціва (Україна), Домініка Рогена та Марко Мюллера (Швейцарія) на базі Академічного симфонічного оркестру Хмельницької обласної філармонії. Підготовчим етапом майстер-класу був конкурсний відбір за

відеозаписами диригування творів претендентами. У фіналі ініціативи, українські та швейцарські молоді диригенти пробували себе у ролі керівника симфонічного оркестру [22].

Прикладом можливості стажування майбутніх диригентів за програмою ЄС «Еразмус+» у 2019 році є Національна музична академія України імені П. І. Чайковського. Завдяки «Еразмус+» шість студентів НМАУ навчалися у Вищій консерваторії м. Віго (Іспанія), здобули міжнародний досвід у європейських виконавських школах та ознайомилися із західною культурою. У 2020 році відбулися візити європейського професорсько-викладацького складу до українського закладу, зокрема були проведені майстер-класи диригента, професора Консерваторії імені Ніно Рота в Монополі (Італія) Еліо Орчіuolo з інтерпретації італійського оперного репертуару. Із великим успіхом пройшов також зворотний візит завідувача кафедри дерев'яних духових інструментів, професора Р. А. Вовка до Вищої консерваторії міста Віго (Іспанія) [3].

У XXI столітті епідемія Covid-19, природні катастрофи, війна, постали нагальними викликами для мистецьких закладів у знаходженні альтернатив для забезпечення дистанційного навчання. Важливого статусу набувають онлайн-ресурси як ефективний інструмент надання освітніх послуг. Зростання доступу до Інтернету та технологічний прогрес створюють нові можливості для доступу до освітніх ресурсів. Вони забезпечують можливість співпраці та обміну інформацією між учасниками навчального процесу. Використання різноманітних інтерактивних методів, відеоуроків, тестування та майстер-класів, сприяє обміну інформацією [5, с. 106].

Віртуальні майстер-класи та вебінари є корисними навчальними проєктами, що сприяють розвитку професійного досвіду та диригентській майстерності. До прикладу, у 2022 році Київський національний університет культури і мистецтв ініціював майстер-клас (онлайн) «Диригентсько-хорове мистецтво (академічне)» з директором та викладачем диригування Лондонської академії диригування при Королівській музичній академії, коучем всесвітньовідомого курсу диригентів Джорджа Херста в Шерборнській літній школі музики – Деніз Хем (Denise Ham). Диригентка розповіла про власну методику диригування, засновані на системі Артуро Тосканіні. «Суть системи Тосканіні – це те, що ми робимо, наші рухи мають бути повністю інтегровані у процес музики. Інструмент (диригентська паличка) до певної міри диктує, що робити тілу» [11].

Зауважимо, що зміни в діяльності диригента вимагають розширення ролі керівника, що включають функції ментора, модератора, тьютора, фасилітатора та інших, передбачають впровадження інноваційних концепцій та методів в освітню та

психолого-педагогічну діяльність. Це обумовлено наявністю новацій в професійній галузі та виникненням проблем у сферах інформальної, неформальної та формальної освіти. До прикладу, використання електронних навчальних курсів (ЕНК), які розміщені на освітній платформі Moodle в ресурсі е-навчання [7, с. 44]. Вони включають в себе різноманітні форми навчання, такі як текстовий матеріал (методика диригування, анотації), відеоуроки (у різних видах візуального та аудіального сприймання), створюють можливість спілкування із викладачем в онлайн-режимі поза межами традиційної аудиторії, сприяючи встановленню комунікації на рівноправній основі [7].

Проєкт передбачає систематичне впровадження, моніторинг результатів та аналіз отриманих даних. Так, на базі Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії був реалізований вибірковий освітній компонент «Студія української сучасної пісні» (2022–2023)». У межах проєкту здобувачі освіти вивчали і виконували сучасні українські пісні воєнного часу в хорі. Реалізуючи курс викладачі стимулювали національне патріотичне виховання, розвивали фахові уміння і навички, впроваджували психологічну допомогу (відчуття єдності, спільного національного духу, незламності, віру в перемогу, дружнє спілкування тощо), брали участь у волонтерській роботі. Основу репертуару склали кавер-версії українських пісень воєнного часу, і пісні минулого, які стали символом сучасних подій в Україні [6, с. 4–5].

Для роботи над проєктом «Студія української сучасної пісні» керівник хору створила окрему репертуарну збірку кавер-версій сучасних популярних пісень для колективного виконання, серед них: «Хай буде весна» на муз. та сл. М. Бортника; укр. нар. пісня в обр. А. Пивоварова «Ой, ой там на горі»; «Дежавю» на муз. і сл. А. Пивоварова; «Думи» на муз. А. Пивоварова, сл. Т. Шевченка; «Там у тополі» муз. А. Пивоварова, вірші П. Тичини; «Чому» і «Україна перемаже» на муз. та сл. О. Пономарьова; «Несестри» і «Козацькому роду» на муз. і сл. Я. Шемаєвої; «Daï Boh» на муз. І. Клименка, Я. Шемаєвої, О. Пришляка, сл. А. Савраненко, Я. Шемаєвої, М. Любінайте; «Марш нової армії» на муз. О. Скрипки, сл. О. Бабія та О. Мащака; «Дике поле» на муз. та сл. О. Ярмака; «Обійми» на муз. Д. Дудка, сл. С. Вакарчука; «Maskva» на муз. і сл. Д. Осичнюка; «Враже» на муз. Енджі Крейда, сл. Л. Горової із фортепіанним супроводом в аранжуванні для хору Вадима Дашевського [23, с. 63].

Наприклад, «Хай буде весна» за жанром воєнна коліскова, за музичною формою – куплет з приспівом (триває 1:39 хв.). У пісні поєднуються надзвичайна лірика, пекучий біль і неймовірна надія на те, що, хоча й Україна стікає кров'ю, вона відновиться, наче птиця Фенікс. Пісня внутрішньо

згуртовує українське суспільство, дає відчуття внутрішньої сили, неймовірної любові до рідної землі, народу і віри в Перемогу [6, с. 7].

Кавер-версії пісень були презентовані хором на благодійному концерті у ТРЦ «Оазис» до Дня захисників України, організованого спільно з волонтерами ГО «Мистецька сотня «Гайдамаки» та ГО «Захист – об'єднання волонтерів». Головною метою заходу був збір коштів для українських захисників (зібрано 10 070 гривень) [5, с. 187].

Твір «Стефанія» – справжній європейський хіт 2022 року українського фольк-репгурту «Kalush Orchestra», з якою колектив представляв Україну на пісенному конкурсі «Євробачення» та 14 травня 2022 року здобув абсолютну перемогу. Пісня за жанром – альтернативний реп, синтезований з фолком (Folk-Rap). Автори пісні композитор – Ігор Діденчук, автори слів – Іван Клименко та Олег Псюк. Лідер групи «Kalush Orchestra» О. Псюк присвятив пісню мамі Стефанії [6, с. 9].

Пісня «Стефанія» стала справжньою візитівкою та окрасою курсу «Студія сучасних українських пісень». Студенти із великим захватом працювали над її вивченням і створенням художнього образу. Твір захоплює енергетикою українського етносу і нагадує про перемогу України на Євробаченні 2022 під час війни, що символізує й майбутню перемогу українського народу у визвольній боротьбі за ідентичність і незалежність [6, с. 9].

Варто зазначити, що хористи долучаються до аранжування популярних пісень. Наприклад «Stefania» на муз. І. Діденчука, сл. І. Клименко та О. Псюка в перекладі для хору Ольги Прохоренко, «Колискова» на муз. і сл. А. Сухого в перекладі для хору Марії Мороз. Під час «Відкриття дошки пошани» в Хмельницькій гуманітарно-педагогічній академії (2022), кавер-версії вищезазначених пісень, виконані хором були презентовані [5, с. 188].

Пісня-балада «Несестри» – новий трек, записаний разом з матір'ю Людмилою Шемаєвою, українською співачкою та композиторкою Jerry Neil (справжнє ім'я – Яна Шемаєва) у 2022 році. Текст балади написав Іван Клименко (саундпродюсер українського музичного хіп-хоплейблу ENKO). Пісня має багато куплетів і передає широкий спектр почуттів – біль і щем за Україну, зраду і несправедливість, віру в добро і перемогу [6, с. 10–11].

Кавер-версія пісні «Несестри», представлена колективом хору на Тік-Ток каналі, призвела до взаємодії із інтернет-аудиторією. Після опублікування, виникло активне спілкування у формі feedback (зворотній зв'язок) із матір'ю співачки (Людмилою Шемаєвою), яка висловила свою вдячність за виконану версію пісні та виразила підтримку творчості хору. Ця взаємодія підкреслює важливість колективної взаємодії із аудиторією,

а також визначає активну роль хору у популяризації хорових кавер-версій та взаємодії з глядачами у цифровому середовищі [9].

Весною 2022 року оприлюднена магічна пісня-замовляння «Враже» на вірші української поетеси Людмили Горової «Буде тобі, враже». Український альтпопгурт «Енджі Крейда» написав музику та опублікував кліп на пісню. «Ми всі були в страшному заціпенінні. Тому я писала «Враже» як терапію для себе. Так я намагалася впоратися з болем. Іншого способу висловити свої почуття не було. Виявилось, що цей вірш став терапевтичним не тільки для мене», – розповіла Людмила Горова [17]. Ця пісня стала терапевтичною для студентів. Її спокійна і обдумана енергетика ніби нагадує заклинання «згинуть наші вороженьки, як роса на сонці», викарбуване історичною боротьбою за незалежність українським народом у державному гімні. Пісня наповнена магічним ритмом, гуцульськими мотивами, відображає і «виліплює» водночас стан кожної української жінки-берегині, акумулює силу українського жіноцтва [6, с. 10].

Представляючи кавер-версію пісні «Враже», хор використовує хореографічні рухи. Керівник колективу розробила імітації рухів, що мають елементи замовлянь (включаючи образи кажана, сови, заборони інше). Презентуючи руховий хор і приймаючи участь у II Всеукраїнському фестивалі-конкурсі вокального мистецтва імені Андрія Гордійчука «Співоче поле» (2023, м. Луцьк), колектив здобув найвищу нагороду Grand Prix та призовий фонд фестивалю у розмірі 5 тисяч гривень. Студенти, одноставним рішенням, вирішили передати цю суму на підтримку Збройних Сил України [5, с. 189].

Висновки. Нові підходи в освіті вплинули на диригентську підготовку, змінюючи традиційні методи і надаючи здобувачам освіти нові можливості для вдосконалення своєї майстерності. Технології відіграють ключову роль у формуванні майбутніх диригентів від використання звукозаписів у XX столітті до появи сучасних педагогічних проєктів на освітніх платформах сьогодні. Проєкти в диригентській освіті сприяють інтеграції теоретичних знань і практичних вмінь, створюють умови для комплексного розвитку музичних талантів та професійної майстерності майбутніх диригентів.

Подальші наукові перспективи означеного феномену ми вбачаємо в детальному аналізі цифрових освітніх платформ підготовки диригентів; міждисциплінарному підході до диригентської освіти, який передбачає інтеграцію знань з музикознавства, психології, педагогіки та інформаційних технологій; вивченні впливу новітніх технологій, таких як штучний інтелект та доповнена реальність, на процес навчання та вдосконалення диригентської майстерності.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Бойко В. Г. Специфіка професійної діяльності диригента академічного хору. *Культура України*. 2019. № 63. С. 8–18.
2. Васюта О. Музичне життя на Чернігівщині у XVIII–XIX ст.: історико-культурологічне дослідження / за ред. О. Б. Коваленка. Чернігів: РВК «Деснянська правда», 1997. 212 с.
3. Еразмус+ / НМАУ ім. П. І. Чайковського. URL: <https://knmau.com.ua/erasmus/> (дата звернення: 12.11.2023).
4. Іванов В. Навчання церковного співу в Україні у IX–XVII ст.: моногр. Київ: Музична Україна, 1997. 247 с. (з дод. та іл.).
5. Качуринець Л. В. Диригентська проєктна діяльність у XX – на початку XXI століть : дисер. ... канд. мистецтвознавства: 26.00.01. Київ, КНУКіМ, 2024. 277 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/1LkMRiwWAAaYerdKJCWn7MvuxlxagK0VA/view> (дата звернення: 22.06.2024).
6. Качуринець Л. В., Циганюк Л. І. *Хай буде весна*. Хорові обробки пісень, народжених війною: навчально-репертуарний збірник. Хмельницький: ХГПА, 2023. 192 с.: ноти.
7. Кириленко Я. Трансформація педагогічних компетентностей диригента-хормейстера: виклики сьогодення. *Диригентсько-хорова освіта: синтез теорії та практики*: матер. Всеукр. наук-практ. конф. (Харків, 28 жовт. 2021 р.) / Харківський національний університет ім. І. П. Котляревського. Харків, 2021. С. 43–45.
8. Колоскова Ж. В. (2024). Музично-творче проєктування як засіб розвитку професійної компетентності майбутніх фахівців музичного мистецтва (на матеріалі курсів «Художньо-сценічна культура» та «Методика музичного виховання»). *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки (Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка)*. 2024. № 213. С. 151–155.
9. Концерт. Хор. URL: https://www.tiktok.com/@concertchoir?_t=8ZC4jSfHLnC&_r=1 (дата звернення: 31.01.2024).
10. Мазур Д. Розвиток професійної рефлексії майбутніх керівників інструментальних колективів у процесі фахової підготовки: дис. ... д-ра філос.: 011. Рівне, 2020. 239 с.
11. Майстер-клас від Деніз Хем / КНУКіМ. URL: <http://knukim.edu.ua/majster-klas-vid-deniz-hem/> (дата звернення: 12.11.2023).
12. Матвієнко С. Музична освіта та виховання дітей і молоді на Чернігівщині (XVIII–XIX ст.): навч. посіб. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2011. 186 с.
13. Мартинюк А. Диригентсько-хорова освіта в музичній культурі України другої половини XX століття: автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства: 17.00.01. Харків, 2001. 25 с.
14. Нарис із історії української музики / під ред. Л. Архимович, Т. Каришевої, Т. Шеффер і А. Шреєр-Ткаченко. Київ: Жовтень, 1963. Ч. II. 308 с.
15. Синкевич Н. Київська хорова школа: етапи становлення та розвитку. *Вісник Прикарпатського університету. Мистецтвознавство*. Івано-Франківськ, 2009. Вип. 15–16. С. 235.
16. Українське музикознавство: наук.-метод. міжвідом. щоріч. / Гордійчук М. М. та ін. Київ: «Музична Україна», 1971. Вип. 6. 266 с.
17. Шиканова А. Вірші, як терапія: авторка «Буде тобі, враже» про створення свого хіта / РБК – Україна. 2022. URL: <https://www.rbc.ua/ukr/stylar/stihi-terapiya-avtor-bude-tobi-vrazhe-sozdani-1661434759.html> (дата звернення: 31.01.2024).
18. Шумська Л. Ю. Педагогічний коучинг як технологія бакалаврської підготовки хорових диригентів. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського*. 2022. № 3 (140). С. 25–34.
19. Шумська Л. Ю. Технології розвитку soft skills в системі фахової бакалаврської підготовки хорових диригентів. *Наукові записки. Серія «Психолого-педагогічні науки» (Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя)*. 2020. № 2. С. 121–130.
20. Шумська Л. Ю. Технологія розвитку фахових компетентностей майбутніх диригентів хору: системно-інтегративний підхід. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського*. 2020. № 4 (133). С. 22–29.
21. European Academy of Fine Arts. The Conducting Institute. URL: <https://www.filmscoringacademyofeurope.com/conducting> (last accessed: 12.11.2023).
22. International Conducting Masterclass, 8-13.10.2018, Khmelnytsky, Ukraine / Хмельницька обласна філармонія. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=N0pXCv2F3rk> (дата звернення: 17.11.2023).
23. Kachurynets L. V. Development of Modern Choral Performance in Ukraine with the Help of Cover Versions of Musical Works. *KELM (Knowledge, Education, Law, Management)*. Lublin: Fundacja Instytut Shraw Administracji Publiczntj, 2023. № 5 (57). pp. 60–65.